

Київ, 2015 рік

Закон України

**«Про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо харчових продуктів»**

**та подальші кроки щодо адаптації законодавства
про безпечність та якість харчових продуктів до
відповідного європейського**

**Геннадій Кузнецов, голова Правління
Ліга виробників харчових продуктів**

g.d.kuznetsov@gmail.com, (044) 502-3935, (067) 4406007

ЧАСТИНИ ВИСТУПУ

1. Історія розробки та прийняття ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів».
2. Основні законодавчі новації ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів».
3. Подальші кроки щодо адаптації законодавства про безпечність та якість харчових продуктів до відповідного європейського.

ІСТОРИЯ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

- 27.06.2008. на засіданні Ради Підприємців при КМУ Лігою виробників харчових продуктів був презентований законопроект “Про засади продовольчого законодавства і офіційний контроль, що виконується з метою перевірки його виконання”. Значна кількість його положень стала частиною тексту ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів»;
- 21.05.2012. в ВРУ зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів» (реєстр. №10495. Суб`єкт законодавчої ініціативи – КМУ;

ІСТОРИЯ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

- 20.08.2013 в ВРУ зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів» (реєстр. №3102). Суб`єкт законодавчої ініціативи – КМУ.
- 05.09.2013 в ВРУ зареєстрований альтернативний законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів» (реєстр. № 3102-1 від). Суб`єкти законодавчої ініціативи – НДУ О.Продан, Н.Агафонова, Ф.Негой, О.Белькова, С.Каплін, Р.Павленко.

ІСТОРИЯ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

- 27.06.2014 в ВРУ зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» (реєстраційний №4179а). Суб`єкти законодавчої ініціативи – НДУ Продан О.П., Кутовий Т.В., Агафонова Н.В., Белькова О.В., Каплін С.М., Павленко Р.М., Ляпіна К.М., Горіна І.А., Ващук К.Т., Мирний О.Б.
- 22.07.2014 законопроект №4179а прийнятий ВРУ за основу та в цілому.
- 12.08.2014 ВРУ проголосувала за зміни в ще не підписаний Президентом України ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів».
- 15.09.2014 ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» був підписаний Президентом України, 19.09.2014 – офіційно оприлюднений, а з 20.09.2015 набере чинності.

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ ЛЮДЕЙ, БІЗНЕСУ, ДЕРЖАВИ:

- створення єдиного державного органу(компетентний орган), який здійснюватиме контроль харчових продуктів, інших об'єктів санітарних заходів;
- підготовка та реалізація довгострокового плану державного контролю, а також внесення змін до цього плану відповідно до визначених Законом обставин;
- визначення вимоги стосовно регулярної звітності про виконання довгострокового державного контролю;
- прив'язка періодичності проведення державного контролю до ризику, який має продукція для здоров'я людини;

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ ЛЮДЕЙ, БІЗНЕСУ, ДЕРЖАВИ:

- обов'язкова акредитація відповідно до стандарту ДСТУ ISO 17025 всіх лабораторій, які здійснюють випробування для цілей державного контролю (з більш ніж 2000 державних лабораторій тільки біля 100 є акредитованими!);
- створення мережі референс-лабораторій, якими можуть бути тільки акредитовані лабораторії;
- визначення того, що через рік після офіційного опублікування Закону в Україні діє перелік харчових добавок, дозволений до використання в Європейському Союзі (такий метод адаптації до законодавства ЄС ще не застосовувався в Україні!);
- усунення протиріч між вимогами законодавчих актів щодо маркування харчових продуктів. Після вступу в силу Закону більшість вимог до маркування харчових продуктів визначатиметься Технічним Регламентом про маркування харчових продуктів, який, приблизно на 80 відсотків адаптований до Директиви ЄС №2000/13/ЄС;

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ ЛЮДЕЙ, БІЗНЕСУ, ДЕРЖАВИ:

- визначення того, що стандарти для харчових продуктів, методики досліджень (випробувань) та порядок відбору зразків є обов'язковими для виконання тільки у разі, коли це передбачено законом;
- встановлення вимог щодо простежуваності продукції;
- за прикладом Регламенту ЄС №852/2004 визначення загальних вимог до гігієни харчових продуктів;
- обов'язковість впровадження операторами ринку харчових продуктів системи управління(регулювання) безпечністю харчових продуктів, заснованої на принципах НАССР. Поетапне впровадження такої вимоги в залежності від розміру підприємств і видів продукції, яку вони виробляють.

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ БІЗНЕСУ:

- скасування вимог щодо одержання та/або проходження (здійснення) виробниками харчових продуктів документів дозвільного характеру, висновків, сертифікатів, погоджень, експертиз тощо, які не застосовуються в практиці Європейського Союзу: державна санітарно-епідеміологічна експертиза; державна ветеринарно-санітарна експертиза; експлуатаційний дозвіл для потужностей, які не здійснюють виробництво харчових продуктів тваринного походження; сертифікат придатності для споживання людиною; реєстрація харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання (використання); узгодження тексту реклами харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок;
- визначення вичерпного переліку адміністративних послуг та видів державного контролю, витрати на які відшкодовуються за рахунок операторів ринку;

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ БІЗНЕСУ:

- проведення державної реєстрації лише тих об'єктів санітарних заходів, які підлягають відповідній реєстрації відповідно до законодавства Європейського Союзу: новітні харчові продукти; харчові добавки; ароматизатори, за винятком окремої груп ароматизаторів, визначених центральним органом виконавчої влади, який формує і забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я; ензими; допоміжні матеріали для переробки, і матеріали, що контактують з харчовими продуктами, які вперше вводяться в обіг та / або вперше використовуються на території України; вода питна, яку планується віднести до категорії "вода природна мінеральна";
- надання права операторам ринку харчових продуктів проводити арбітражні випробування в будь-якій акредитованій згідно стандарту ДСТУ ISO17025 лабораторії за їх власним вибором.

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ БІЗНЕСУ:

- чітке визначення того, що оператор ринку харчових продуктів відповідає за харчовий продукт або інший об'єкт санітарних заходів тільки в рамках діяльності, яка знаходиться під його управлінням;
- застосування санкцій за порушення законодавства у сфері безпечності та якості харчових продуктів виключно за рішенням суду;
- скасування положень законодавства щодо визначення розміру санкцій за порушення законодавства у сфері безпеки та якості харчових продуктів в залежності від вартості продуктів харчування (їх партій). Визначення розміру санкцій відповідно до мінімальної заробітної плати;

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ БІЗНЕСУ:

- проведення державної реєстрації лише тих об'єктів санітарних заходів, які підлягають відповідній реєстрації відповідно до законодавства Європейського Союзу: новітні харчові продукти; харчові добавки; ароматизатори, за винятком окремої груп ароматизаторів, визначених центральним органом виконавчої влади, який формує і забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я; ензими; допоміжні матеріали для переробки, і матеріали, що контактують з харчовими продуктами, які вперше вводяться в обіг та / або вперше використовуються на території України; вода питна, яку планується віднести до категорії "вода природна мінеральна";
- надання права операторам ринку харчових продуктів проводити арбітражні випробування в будь-якій акредитованій згідно стандарту ДСТУ ISO17025 лабораторії за їх власним вибором;

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

ДЛЯ БІЗНЕСУ:

- надання операторам ринку права розробляти деталізовані методичні рекомендації, виконання яких після затвердження ЦОВВ повинно трактуватися як виконання загальних вимог законодавства, зокрема, щодо гігієни харчових продуктів, впровадження систем управління безпечністю харчових продуктів, заснованих на принципах НАССР, та простежуваності;
- складання приписів про порушення законодавства у сфері безпеки та якості харчових продуктів виключно персоналом єдиного контролюючого органу.

**КІЛЬКІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ,
ЗАТВЕРДЖЕННЯ(ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО АБО СКАСУВАННЯ) ЯКИХ
ПРЯМО АБО ОПОСЕРЕДКОВАНО ПЕРЕДБАЧЕНО ЗАКОНОМ УКРАЇНИ
«ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ
ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ» (СТРОК ВИКОНАННЯ – 20.09.2015)**

ЦОВВ	Кількість передбачених Законом до затвердження документів
Верховна Рада України	1
Кабінет Міністрів України	8
Центральний орган виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я	6
Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів.	8
Компетентний орган (єдиний контролюючий орган)	2
	Всього: 25

ПОЧАТОК РЕАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ХАРЧОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів». Набере чинності 20.09.2015.
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації та реєстрації тварин». Набрав чинності 26.09.2014.

АЛЕ, РІВЕНЬ АДАПТАЦІЇ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЩЕ ДУЖЕ НИЗЬКИМ. ПОПЕРЕДУ – РОЗРОБКА ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ БІЛЬШЕ 60! ЗАКОНІВ, РІШЕНЬ УРЯДУ, НАКАЗІВ ІНШИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

ПЕРШОЧЕРГОВІ ПОДАЛЬШІ КРОКИ З АДАПТАЦІЇ ХАРЧОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС:

ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ:

- «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин» (розглядається в ВРУ - №0906)
- «Про корми» (розглядається в ВРУ №2845-1 від 27.05.2015)
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів»
- «Про інформацію для споживачів стосовно харчових продуктів»
- «Про новітні харчові продукти та інгредієнти»
- «Про вимоги до предметів та матеріалів, що контактують із харчовими продуктами»

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

- усунення суперечностей між Законом та іншими Законами України. Наприклад, внесення змін до Законів України «Про дитяче харчування», «Про молоко та молочні продукти», «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них», «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції», «Про питну воду та питне водопостачання»;
- усунення невідповідностей в термінологічному апараті Закону та інших законів України в сфері безпеки та окремих показників якості;

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

- затвердження механізмів реалізації окремих положень Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів», без яких ці положення взагалі не будуть діяти, або будуть нерезультативними. Наприклад, порядок розгляду судами справ про порушення законодавства у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, про який йдеться в статті 65 Закону, порядок визначення періодичності проведення державного контролю (стаття 12 «Засади та порядок здійснення державного контролю»);

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

- усунення окремих внутрішніх суперечностей Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» Наприклад, частиною четвертою статті 32 «Вимоги до харчових продуктів» встановлена заборона щодо використання ароматизаторів, не зареєстрованих відповідно до вимог цього Закону, однак, вимоги до реєстрації ароматизаторів в Законі не визначені;
- уточнення вимог до процедур уповноваження в системі державного контролю безпеки та окремих показників якості з метою зменшення корупційних ризиків.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

**Геннадій Кузнецов, голова Правління
Ліга виробників харчових продуктів**

g.d.kuznetsov@gmail.com, (044) 502-3935, (067) 440-6007